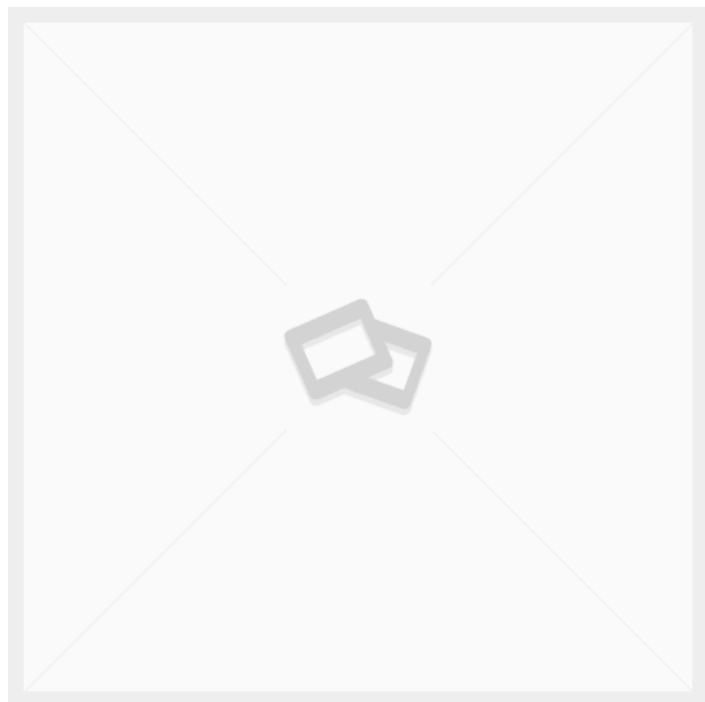

"NACIONALIZAM KAO NEIZLEČIVA BOLEST KONSTANTA JE SRPSKE POLITIKE" – INTERVJU SA NOVINAROM BOJANOM TONČIĆEM O UKRAJINI I PREDSEDNIČKIM IZBORIMA U SRBIJI

Posted on 2. April 2022 by Bojan Točić

Philine Bickhardt: Predsednički izbori su ove nedelje. Kakvu ulogu u tome i za Srbiju uopšte ima rat protiv Ukrajine?

Bojan Točić: Agresiju na Ukrajinu, snimke ratnih strahota i tragičnih ljudskih sudbina predsednik Srbije Aleksandar Vučić iskoristio je na najbestidniji način, podstičući kod birača strah od rata i predstavljajući sebe kao spasioca. Otišao je dotle da na televiziji pokazuje fotografije punih rafova robnih rezervi, konzerve sardina i graška. Podsticao je, dakle, strah od mogućnosti da se rat proširi na Balkan, te da ljudi u Srbiji budu izloženo nemaštini i gladi.

Sve to uticalo je na promenu izborne agende, baš kada se očekivalo da opozicija ima dobitnu kombinaciju afirmisanjem ekoloških zahteva i obećanja.

P.B.: Ako ukratko opišete politički spektar mišljenja, koje su to suprotstavljene snage ovde u srpskoj javnosti?

B.T.: S jedne strane je vlast, ogrezla u korupciji, neraskidivo povezana sa kriminalnim miljeom i militantnim grupama čiji rad sponzoriše i obezbeđuje, čuvajući te nasilničke skupine kao svojevrsnu pretorijansku gardu i koristeći ih protiv

političkih protivnika i demonstiranata. Gušeći bezobzirno institucije, pogotovu pravosuđe.

Režim je, bezobzirno se bogateći, stvorio novu klasu kriminalaca, omogućujući im poslove plaćene iz državnog budžeta, potrošio je ogroman novac od kredita dobijenih pod nepovoljnim uslovima od kineskih i ruskih banaka, plaćajući kineske firme za izvođenje infrastrukturnih radova znatno više nego što je vrednost njihovog posla. Takođe, režim je realizovao sumanuti investicioni ciklus, otvarajući fabrike sa prljavom tehnologijom i sponzorišući iz državne kase strane investitore sa 10.000 evra po otvorenom radnom mestu. Investitori zagađuju životnu sredinu, a veliki broj njih odlazi kad potroši novac dobijen od države. Državni posao postao je i uzgoj marihuane - najveća evropska plantaža konoplje nalazi se u Srbiji, obezbeđivali su je radnici srpske tajne policije (Jovanjica).

Ovo je tek deo poslova kojima režim obezbeđuje svoj uspešni opstanak - druga linija tog posla je ubistvena propaganda, svakodnevno trovanje mitološkim sadržajima i golim lažima o prirodi režima.

S druge strane su, delom, političke stranke koje su u opoziciji ovakvom režimu, gotovo uvek korak iza poteza vlasti, obespravljene i neformalno stavljene van zakona, proglašavanjem za okupljališta terorista ili stranih plaćenika koje obaveštajne službe iz inostranstva plaćaju da rade protiv srpskog naroda. Nekolicina opozicionara je satanizovano, iz dana u dan se pominju ogromne sume narodnih para koje su navodno opljačkali, bez odgovora na pitanje kako to aktuelna vlast nikoga od njih nije poslala na sud i u zatvore.

Ostatak opozicije su Vučićeve rezervne opozicione stranke, jednako ili više nacionalistički obojene, krajnja desnica koja stvara atmosferu straha, generiše mržnju prema migrantima, LGBTQI+- populaciji, nevladinim organizacijama, istinskim opozicionim strankama.

P.B.: Jako mi je čudno koliko je ova predizborna kampanja uopšte „dosadna”. Da li je to bilo nekada drugačije?

B.T.: Kampanja nije dosadna, ali je predvidiva; režim koristi sav raspoloživi instrumentarij koji sam opisao, ne bi li kombinacijom straha i potkupljivanjem obezbedio uspeh, značajnu parlamentarnu većinu, pobedu u Beogradu, u kojem se okreće više od 40 odsto državnog novca, nesumnjivi trijumf Vučića na predsedničkim izborima.

P.B.: Osim „Moramo”, ostali igrači odaju utisak da su umanjena verzija slogana „Mir. Stabilnost. Vučić”. I što se izgleda tiče – stranke „Patriote Srbije”, „suvereniteta” i druge stoje statično na pozadini srpske zastave, koji nažalost samo obećava izrazito nacionalne i/ili nacionalističke izborne programe. Zašto je to tako?

B.T.: Nacionalizam kao neizlečiva bolest konstanta je srpske politike; na ovim izborima ima istinskih glasova razuma u koalicijama Ujedinjeni za pobedu Srbije (najjača opoziciona grupacija) i Moramo (po istraživanjima javnog mnjenja ulazi u parlament), takva je i stranka glupog i neinventivnog naziva “Ne davimo Beograd” u kojoj ima neopterećenih mladih ljudi koji otvoreno govore o genocidu u Srebrenici i ratnim zločinima koje su počinili Srbi.

S druge strane, predsednički kandidat koalicije Ujedinjeni za pobjedu Srbije je penzionisani general Zdravko Ponoš koji je i danas fasciniran generalom osuđenim za genocid Ratkom Mladićem koji je za njega "oficirčina". Mnogo je, nažalost, nacionalista u opoziciji, neki su neobrazovani, neki pokazuju potpunu neinformisanost, a ima i takvih koji se ne odriču snova o nekakvoj Srbiji za koju su se pre nepunih 30 godina ubijali oni koji nisu Srbi, u sumanutom, divljačkom, necivilizacijskom poduhvatu, u kojem su učestvovali federalna vojska tadašnje Jugoslavije, srpska policija, dobrovoljci, desperadosi, vikend - ratnici. Sve su to građani Srbije platili iz državnog budžeta, mnogi su u tim ratovima učestvovali, neki su za to glasali. Teška je hipoteka to saučesništvo.

P.B.: Putinovo opravdanje brutalnog agresorskog rata pod maskom „denacifikacije“ – to jeste relativizacija Šoa i zločina Hitlerove Nemačke tokom Drugog svetskog rata. Primenjeno na Putinov rat, to je i preokret žrtava i izvršilaca. Zašto se ne govori o tome? Gde je nestalo antifašističko jugoslovensko nasleđe „bratstvo i jedinstvo“ protiv fašizma?

B.T.: To što nema u javnosti diskusije o Putinskoj propagandi kao „denacifikacija“ koju pominjete je nevažno, ima Vučić svoj rečnik. Drugo, u Srbiji nema relativizacije Hitlerovih zločina, ali postoji nova, iskrivljena, revizionistička istorija koja se obračunava sa pobedinicima, partizanima Josipa Broza Tita. To čine desnica i nacionalisti.

Nema bratstva i jedinstva režima u Rusiji i u Srbiji protiv fašizma, postoji samo njihova povezanost u suprotstavljanju civilizacijskim vrednostima. Deklarativno i Rusija i Srbija sebe nazivaju antifašističkim državama i slede ovu tradiciju kao pobednici u Drugom svetskom ratu, ali danas su u njima na vlasti režimi koji se mogu porediti sa fašizmom.

P.B.: U Srbiji, zvanična ruska strana dobija dosta odobravanja – i među stanovništvom. 24. marta, na dan početka bombardovanja Beograda i mesec dana posle napada na Ukrajinu, hiljade ljudi demonstriralo je protiv NATO i za Rusiju. Imam utisak da je odbijanje NATO-a uvek automatski praćeno podrškom Rusiji. Kako se ovo može objasniti? Kako objasniti ovu veliku podršku?

B.T.: Nema zadovoljavajućeg odgovora na pitanje kako ljudi koji su bili izloženi bombardovanju (ovde ne govorimo razlozima) ostaju lišeni empatije za civile, decu i nemoćne koji stradaju u Ukrajini. Lično, ne mogu da prihvatim kao potpun odgovor da je reč o propagandi. Mogu da nagađam, reč je o teškoj kolektivnoj patologiji, o trajnoj fascinaciji Rusijom i njenom snagom, potrebi da se bude na strani pobednika... Naravno da ništa ne može da objasni tu neljudskost; može da deluje cinično, ali, kao da se Srbija podseća na to kako je sumanuto, varvarski rušila Vukovar, Dubrovnik, kako je ubijala Sarajevo... A možda i ruska agresija na Ukrajinu znači legitimizaciju srpskih agresorskih pohoda na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, na ubistva i progon Albanaca sa Kosova.

Najvažnija je, svakako, veza Srbije i Rusije, zapravo veza na kojoj Srbija insistira, dok Rusija indiferentno gleda svoje interese.

P.B.: Mediji nemačkog govornog područja govore o napadu na Ukrajinu kao nesto potpuno novo, o prekretnici u evropskoj istoriji. Međunarodno ratifikovano pravo na suverenitet i nezavisnost jedne države sada je slomljeno prvi put od Drugog svetskog rata. Šta mislite o takvoj izjavi?

B.T.: Netačna je utoliko što su na samom početku srpskog hegemonističkog pohoda ocepljenje od Jugoslavije želele najpre Slovenija i Hrvatska, dakle, nije prvi put da neki narod želi samoopredeljenje (i dobije rat kao odgovor). U Sloveniji je bio desetodnevni sukob niskog intenziteta, a u Hrvatskoj ozbiljan rat. Kao i kasnije, u Bosni i Hercegovini koja se takođe izjasnila za samostalnost. Zajednički imenitelj je nasilje, najpre Srbije, danas Rusije. Potom, i Rusija je višestruko jaka i bolje naoružana. Konačno, mislim da je tačna sintagma jednog od analitičara koji je Putina nazvao Milošević koji ima atomsku bombu.

P.B.: Opsada Sarajeva je bila 1992. godine. Univerziteti i nevladine organizacije u Nemačkoj sada raspravljaju o formatima kako se iskustvo antiratnog pokreta civilnog društva u Jugoslaviji može preneti na trenutnu situaciju i planiraju događaj "**1992 Sarajevo - 2022 Ukrajina: Odgovori civilnog društva na rat**" već sledeću nedelju (6-og aprila bilo je početak opsada 1992. godine i napad nemačke „Wehrmacht“ 1941. godine). A šta mislite o takvom „transferu“ antiratnih pokreta i njihovih iskustava?

B.T.: Van Srbije malo se zna o antiratnom pokretu u Srbiji (u produkciji Al Jazeera Balkans uskoro počenje realizacija dokumentarnog filma čiji sam koscenarista, o antiratnom pokretu u Srbiji i vidovima protesta, od rock'n rolla do tribina intelektualaca); taj pokret činile su feminističke organizacije (one su skrivale dezertere koji nisu hteli da idu u rat u Hrvatskoj), pokreti, individualci, ad hoc rock band snimio je singl sa naslovnom pesmom "Mir, brate, mir!". Oko sto hiljada Beograđana razvilo je u centru grada, od trga Slavija do Terazija crni flor u znak pijeteta prema poginulim građanima Sarajeva...

Danas, dok gori Ukrajina, dok stradaju civili, dok se uništavaju gradovi, uveren sam da antiratni pokret mora da postane evropski, mora da prodrma evropsku birokratiju i Evropski parlament, vodeće političare, da im trubi pod prozorima, da im ne dopušta ni trenutak odmora dok ne pronađu rešenje koje će zaustaviti patnje ljudi.

P.B.: Putinov režim se više puta predstavljao kao blizak saveznik istorijskih revizionističkih, populističkih snaga u Srbiji i BiH, a nedavno je čak i otvoreno pretio zapadnim saveznicima države BiH. Stoga nije iznenađujuće da je brutalni, ratoborni napad Putinovog režima na Ukrajinu u BiH i širem regionu izazvao posebno veliku zabrinutost – čak do tačke ponovne traumatizacije. Kako procenjujete rizik?

B.T.: Upravo o tome govorim, nijednog trenutka ne potcenjujmo opasnost od rata u Bosni i Hercegovini i ne postavljajmo pitanje ko će da ratuje i čime. POslednji put kada je to pitanje postavljeno, 1992, Srbi su već bili naoružani i bilo ih je 20. 000 iznad Sarajeva. Najveća opasnost trenutno vreba od Milorada Dodika i užasava me stav pojedinih bošnjačkih političara koji uporno govore da je Dodik stvar prošlosti. Potpomognut logistikom iz Beograda (Vučić ga se ne odriče, pokazuje, čak, veliku naklonost prema njemu), ali i iz Moskve, taj opasni kriminalac može da se pretvori u novog Radovana Karadžića.

Ovog trenutka u Sarajevu i u svim bosanskohercegovačkim gradovima mora da bude na hiljade vojnika međunarodnih snaga za očuvanje mira.